

61
LV

FACTS

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra

Jauniešu darba drošība – padomi darba devējiem

Jaunieši, kas jaunāki par 25 gadiem, pārstāv mūsu darbaspēka nākamo paaudzi. Jums ir jāpalīdz viņiem uzsākt drošu un ražīgu darbu. Kā darba devējam jūsu pienākums ir pārliecināties, ka šie cilvēki strādā drošos apstākļos, nodrošinot labu darba drošības un veselības aizsardzības sistēmu, kas aizsargā ikvienu. Šajā faktu lapā ir sniegti padomi, kas skar jūsu lomu. Citās faktu lapās ir sīkāk aplūkotas juridiskās prasības par jauniešu darba aizsardzību, kā arī padomi uzraugiem, pašiem jauniešiem un viņu vecākiem.

Jaunieši var būt īpaši apdraudēti, jo viņiem trūkst pieredzes, apmācības un izpratnes par risku. Viņiem ir vajadzīgs labs padoms, informācija un uzraudzība, kā arī piemērots, drošs un veselībai nekaitīgs darbs.

Sliktas prakses rezultāti

- 17 gadus veca meitene jau pirmajā darba stundā, strādājot vasaras brīvlaikā, zaudēja daļu pirksta. Viņas pirksti tika saspiesti maizes ceptuves mašīnā. Automātiskā drošības sistēma bija bojāta, par ko jau iepriekš tika ziņots, bet nekādi remontdarbi nebija iepļānoti. Meitene nebija pienācīgi apmācīta darbam ar šo mašīnu, un viņas uzraugs pat nezināja, ka viņa ar to strādā...
- Kāds 18 gadus vecs autoatslēdznieka māceklis nomira pēc 4 dienām ar smagiem apdegumiem – viņš tos guva, palīdzot garāžas vadītājam pārliegt benzīna un dīzeļdegvielas maisījuma atliekas citā tvertnē, kad benzīns uzliesmoja. Apgūstot šo amatu, jaunajam strādniekam īpaši

svarīga bija darba devēja uzraudzība un apmācība, bet garāžas īpašnieks darba drošības un veselības aizsardzības pasākumus neievēroja, ļaujoties uz darbinieku veselo saprātu...

Abos gadījumos ir veikta izmeklēšana un uzņēmumiem tika noteikts naudas sods par darba drošības un veselības aizsardzības noteikumu neievērošanu. Parasti jaunieši gūst traumas, strādājot darbus, kuriem viņi nav apmācīti, bez pienācīgas uzraudzības, kā arī strādājot ar bīstamām iekārtām vai vielām. Pēc Kanādas pētījuma datiem iesācēji un gados jauni, nepieredzējuši strādnieki, salīdzinot ar pārējiem strādniekiem, ir pakļauti vairāk nekā piecas reizes lielākam riskam nekā pārējie strādnieki gūt traumas pirmajā darba mēnesī (!).

Labas prakses priekšrocības

Ne tikai ievērojot tiesību aktus, bet arī pievēršot uzmanību jauniešu darba drošībai un veselības aizsardzībai, uzņēmumi ir ieguvēji.

- Laba darba drošības pārvaldība sekmē uzņēmuma komercdarbību un norāda uz efektīvu vadītu organizāciju.
- Pasākumi, kas pasargā jaunus cilvēkus, pasargā arī pārējos darbiniekus.
- Pienācīgi apmācot un izglītojot jaunus cilvēkus, jūs gūstat labumu no viņu enerģijas, entuziasma un gatavības mācīties, vienlaikus rūpējoties par drošiem darba apstākļiem.
- Laba uzraudzība palīdzēs jums novērtēt, kā jaunieši tiek galā ar savu darbu, un uzraudzīt viņu apmācības efektivitāti.
- Jūsu labā darba devēja reputācija ļaus jums piesaistīt labi kvalificētus, jaunus strādniekus.

Riska novērtēšana, organizācija un profilakse

Darba devējiem ir jānosaka apdraudējums un jānovērtē risks, lai noteiktu, kuri riska faktori īpaši apdraud jauniešus un kādi profilakses pasākumi ir vajadzīgi (?). Tādēļ riska novērtējumā un pasākumos un procedūrās, kas izriet no riska novērtējuma, ir jāietver:

- uzdevumi, kurus jauni cilvēki **nedrīkst** veikt, skaidri aizliedzot viņiem lietot konkrētas iekārtas un iesaistīties noteiktās darba norisēs, strādāt aizliegtās zonās un veikt darbības, kuras drīkst veikt tikai uzrauga klātbūtnē;
- vajadzīgā uzraudzība un pasākumi (skatīt punktu "Uzraudzības pasākumi");
- vajadzīgā informācija, instruktaža, apmācība un pasākumi (skatīt punktu "Apmācība");

(!) http://www.iapa.ca/outreach_yw/yw_employer.asp

(?) Apdraudējums ir jebkāds faktors, kas var izraisīt slimību vai traumu. Risks ir varbūtība, ka tas var notikt.

- iebiedēšanas un seksuālās uzmākšanās novēršana;
- pasākumi, kas paredzēti jauniešiem invalīdiem un jauniešiem ar īpašām vajadzībām;
- vecāku un aizbildņu informēšana par risku un aizsardzības pasākumiem;
- sadarbība ar darba prakses un arodapmācības organizētājiem;
- konsultācijas ar strādnieku pārstāvjiem un pašiem jauniešiem par pasākumiem, kas paredzēti gados jauniem strādniekiem.

Ja jūs jauniem cilvēkiem piedāvājat savā darbavietā iziet praksi, jums viņiem jānodrošina vismaz tāds pats darba drošības un veselības aizsardzības līmenis, kādu jūs sniegtu saviem darbiniekiem.

Jaunieši, kas jaunāki par 18 gadiem

Ja jūs darbinieki ir jaunāki par 18 gadiem, tostarp tie, kas iziet arodapmācību vai darba praksi, un tie, kuri strādā gadījumdarbu līdztekus mācībām skolā vai koledžā, uz viņiem attiecas daudz stingrāki noteikumi, kas ietver darba ilguma un apdraudējuma ierobežojumus. Sīkāka informācija par jūsu pienākumiem aizsargāt strādniekus un īpašām prasībām attiecībā uz jauniem cilvēkiem ir atrodama faktu lapā "Jauniešu aizsardzība darbavietā". Pilnu informāciju par prasībām jūs atradīsiet attiecīgo valstu tiesību aktos.

Uzraudzības pasākumi

Darba devējiem ir jā rūpējas par jauniešu pienācīgu uzraudzību; piemēram, daži darba devēji ieceļ darbaudzinātājus.

Uzraugiem jābūt atbilstoši apmācītiem par riska faktoriem un aizsardzības pasākumiem saistībā ar jauniešu darbu un jāapzinās jebkādi ierobežojumi, kas attiecas uz darbiem, kurus jaunieši nedrīkst strādāt. Uzraugiem ir jāsaprot sava loma, kas no viņiem tiek prasīts, un kā veikt savus pienākumus. Viņiem ir vajadzīgs arī laiks un pilnvaras, lai veiktu uzrauga pienākumus. Ir jāparedz:

- kā jaunieši tiks uzraudzīti, arī dažādu uzdevumu uzraudzības līmenis, nosakot darba operācijas, kurām nepieciešama nepārtraukta uzraudzība, un ieceļot kādu, kas uzņemas vispārēju atbildību par jauniešiem;

- uzraugiem vajadzīgā kompetence un viņu loma;
- uzraugu apmācība par viņu lomu jauniešu uzraudzībā un attiecīgajiem darba drošības un veselības aizsardzības jautājumiem;
- pienācīgi apmācītu un kompetentu uzraugu skaits, minot to personu vārdus, kuras ir atbildīgas par jauniešiem, kā arī stažieru un skaitu un vārdus;
- uzraugiem paredzētā ziņošanas sistēma, lai ziņotu par jebkuru problēmu saistībā ar jauniešu darba drošību.

Apmācība

Ir būtiski, lai jaunieši pirms darba uzsākšanas saņemtu efektīvu darba drošības un veselības aizsardzības apmācību, piešķirot tai pietiekamu laiku un iekļaujot tajā šādus jautājumus:

- īpašs apdraudējums saistībā ar jauniešu darbu;
- vispārējs apdraudējums darbavietā;
- ko darīt, lai aizsargātu sevi;
- ko darīt, ja liekas, ka kaut kas ir nedrošs;
- pie kā vērsties pēc padoma;
- ko darīt ārkārtas apstākļos, ja ir noticis nelaimes gadījums vai ir vajadzīga pirmā palīdzība;
- jauniešu pienākums sadarboties ar jums saistībā ar darba drošību.

Rādīt piemēru citiem

Ir svarīgi, lai jūs ar savu rīcību apliecinātu, ka jums rūp darba drošība un veselības aizsardzība, izveidojot procedūras un pasākumus un regulāri tos atjaunojot, uzsverot, ka nedrošs darbs nav pieņemams, un uzreiz reaģējot uz darba drošības un veselības aizsardzības problēmām.

Sīkāka informācija par jauniešu darba drošību ir pieejama Aģentūras tīmekļa vietnē <http://ew2006.osha.eu.int/>. Padomi par profilaksi un saites par labu praksi saistībā ar konkrētiem riska faktoriem un darbavietām ir pieejamas: <http://osha.eu.int/>. Padomu avoti ietver attiecīgo valstu iestādes, arodbiedrības un arodasociācijas.

Padomes Direktīva 94/33/EK par jauniešu aizsardzību darbā ir pieejama: <http://osha.eu.int/data/legislation/18>

Šajā direktīvā ir noteiktas obligātās minimālās prasības, tādēļ ir svarīgi iepazīties ar visām prasībām, kas ir ietvertas attiecīgo valstu tiesību aktos un skaidrojumos:

www.osha.lv

www.vdi.gov.lv

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao
Tālr. (34) 944 79 43 60, fakss: (34) 944 79 43 83
e-pasts: information@osha.eu.int

© Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra. Pavairošana ir atļauta, norādot avotu. Printed in Belgium, 2006.

